

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О. А. Кузнецова
27 серпня 2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ
НОВОГО ТИПУ ТА ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ЛІТЕРАТУРА)**

Ступінь магістра
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітня програма Українська мова і література

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ситченко Анатолій Люціанович, проректор з науково-педагогічної роботи
МНУ імені В. О. Сухомлинського, доктор педагогічних наук, професор;

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Завідувач кафедри української мови і літератури _____ (Рускуліс Л. В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного
факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії _____ (Чугуєва І.Є.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол №__ від «27» серпня 2019 року

Голова навчально-методичної комісії університету _____ (Кузнецова О. А.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання фахових дисциплін у закладах нового типу та закладах вищої освіти (література)» складена відповідно до підготовки магістрів у галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка спеціальності 014 «Середня освіта» 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: складові фахової підготовки студента-філолога у закладах нового типу та закладах вищої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: філософія, естетика, культурологія, історія, літературознавство, мовознавство, педагогіка і методика навчання та виховання, соціологія.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення курсу «Методика навчання фахових дисциплін у вищих та спеціальних навчальних закладах (література)» є забезпечення професійної підготовки майбутніх викладачів літературознавчих і методичних дисциплін у вищій школі та вчителів літератури в новій українській школі.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Методика навчання фахових дисциплін у вищих та спеціальних навчальних закладах (література)» є:

- засвоєння знань про основні тенденції розвитку літературної освіти та особливості вивчення фахових дисциплін;
- удосконалення вмінь роботи з нормативними документами, що забезпечують викладання літературознавчих і методичних дисциплін у закладах вищої освіти та новій українській школі;
- визначення змісту і специфіки основних структурних компонентів літературознавчої підготовки студента-філолога;
- розвиток умінь творчо аналізувати наукову і науково-методичну літературу, формувати власну методичну концепцію компетентнісної літературної освіти;
- удосконалення вмінь здійснювати науково-дослідницьку роботу, використовувати її результати у своїй педагогічній діяльності;
- вироблення здатності до креативної фахової діяльності, прийняття нестандартних рішень і форм педагогічної діяльності для підвищення навчальних досягнень студентів та школярів;
- формування ставлення до педагогічної роботи як процесу партнерської взаємодії його суб'єктів на засадах особистісно орієнтованого і компетентнісного навчання-виховання.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в студентів мають бути сформовані такі **компетентності**:

I. Загальнопредметні:

- виконувати вимоги нормативних документів та використовувати науково-методичні джерела, що регулюють навчально-виховний процес у закладах вищої освіти та новій українській школі;
- усвідомлювати сучасні тенденції розвитку освіти в Україні, пояснювати актуальні проблеми підготовки педагогічних кадрів;
- планувати навчально-виховну роботу викладача (вчителя) з урахуванням сучасних тенденцій розвитку методичної науки і практики;
- спиратися в роботі на основні досягнення вітчизняної та світової філософсько-літературознавчої, психолого-педагогічної та методичної наук;
- використовувати досягнення національної та світової культури під час розв’язання професійних та соціогуманітарних проблем;
-
- повно і правильно висловлювати думку, вдосконалювати культуру мислення і мовлення;
- дотримуватися етичних і правових норм організації та проведення навчально-виховного процесу під час викладання дисциплін філологічного змісту;
- удосконалювати наукову організацію педагогічної праці, сприяти розвитку в учнів і вдосконаленню в студентів загальнонавчальних та загальнонаукових умінь;
- здійснювати пошук необхідної інформації, використовуючи довідкову літературу, електронні бази даних та ІКТ;
- застосовувати ІКТ під час навчально-виховної та науково-дослідницької роботи;
- оцінювати власний суб’єктний досвід із погляду його актуальності й ефективності;
- застосовувати літературознавчу, психолого-педагогічну та методичну термінологію;
- засвоїти зміст і методологію наукової діяльності викладача та шляхи її реалізації;
- підвищувати здатність до неперервного професійного самовдосконалення.

II. Фахові:

- знати структурні компоненти літературознавчої та методичної підготовки студента-філолога і враховувати специфіку їх функціонування;
- усвідомлювати зв’язки літературознавчих і методичних навчальних дисциплін;
- вивчати художні твори на теоретико-літературних і методичних засадах аналітико-синтетичної роботи над текстом;
- проектувати й реалізувати навчальні моделі лекційних, практичних і лабораторних занять із літературознавчих та методичних дисциплін, уроків літератури, ефективно здійснювати виховну та наукову роботу;

- творчо застосовувати набуті загально предметні та фахові компетентності під час педагогічної практики (стажування);
- враховувати специфіку викладання літературознавчих і методичних дисциплін у закладах вищої освіти та їх роль у фаховій підготовці студента-філолога;
- реалізувати основні напрями вдосконалення літературної освіти в закладах освіти, зокрема в умовах інклюзивної освіти;
- формувати в студентів та учнів естетичне ставлення до мистецтва слова як джерела духовності, сприяти особистісному впливу на них прочитаних творів.

На вивчення навчальної дисципліни виділено 180 год. / 6 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Сучасна парадигма підготовки студента-філолога до професійної діяльності

Тема 1. Концепція фахової підготовки викладача / вчителя української літератури : нова парадигма

Стратегія реформування освіти в Україні: теорія і практика. Актуальні проблеми навчання літератури: тенденції та перспективи. Болонський процес : проблеми та можливості. Вимоги та особливості підготовки фахівців у закладах вищої освіти. Положення нормативних державних документів: програми «Освіта. Україна XXI століття», Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті, Концепція реформування гуманітарної освіти, Концепція літературної освіти, Державний стандарт базової і повної середньої освіти (літературний компонент), концепція «Нова українська школа», навчальні програми з української літератури для базової і старшої школи.

Тема 2. Теоретичні основи літературознавчої підготовки фахівця-філолога

Філософсько-предметна складова літературознавчої підготовки майбутнього фахівця, її компетентнісна спрямованість. Зміст і структура літературознавчої підготовки студентів-філологів. Проблеми періодизації курсу «Історія української літератури»: літературознавчий та методичний аспекти. Своєрідність кожного з етапів розвитку української літератури. Особливості підготовки викладача та студентів до лекційно-практичної роботи з літературознавчих дисциплін. Значення теоретико-літературної підготовки студента-філолога для його професійної діяльності в освітніх закладах та наукових установах.

Кредит 2. Методичні проблеми фахової підготовки філологів

Тема 1. Зміст і структура методичної підготовки фахівця-філолога

Основні проблеми підготовки викладачів / учителів української літератури в закладах вищої освіти. Мета і завдання вивчення курсу методики

навчання фахових дисциплін у закладах вищої освіти та загальноосвітніх школах нового типу (гімназії, ліцеї, колегіуми), значення його у професійній підготовці майбутніх викладачів / учителів: професійний та світоглядний аспекти. Особливості підготовки до лекційних, практичних і лабораторних занять та уроків літератури, вимоги до їх проведення у вищій та середній школі. Проблемно-концептуальний підхід до викладу навчального матеріалу як провідний чинник підвищення ефективності його засвоєння.

Тема 2. Формування технологічної свідомості й дисципліни майбутнього вчителя / викладача

Теоретичні передумови технологізованого навчання, структурування змісту і форм освітньої діяльності. Ефективні системи розвивального навчання. Методичні засади розробки і застосування навчальних технологій з метою підвищення ефективності літературної освіти. Умови оптимізації технологізованого навчання літератури у вищій та середній школі. Особливості технологій опрацювання навчальних матеріалів різного літературного роду та оглядових і монографічних тем літературного курсу. Схеми репродуктивної та пошуково-творчої технологізованої діяльності суб'єктів навчального процесу. Перевірка ефективності застосування навчальних технологій у педагогічному процесі.

Кредит 3. Підготовка до побудови та проведення навчального заняття у ЗВО / сучасного уроку літератури

Тема 1. Методичні вимоги до проведення навчальних занять у закладах вищої освіти.

Навчально-методичні комплекси дисциплін. Індивідуальний план роботи викладача ЗВО. Зміст і структура навчальних занять у вищій школі, особливості підготовки до лекційно-практичної, семінарської та лабораторної робіт вимоги до її проведення. Поєднання аудиторної та самостійної діяльності студентів, теоретичної та практичної підготовки фахівців. Урахування умов та потреб інклюзивного навчання. Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів.

Тема 2. Особливості організації та проведення навчальних занять у загальноосвітніх навчальних закладах нового типу (гімназіях, ліцеях, колегіумах) та профільній школі.

Навчальний план роботи загальноосвітніх закладів. Місце української літератури у навчальному процесі гімназій, ліцеїв, колегіумів. Профілізація навчання української літератури, особливості літературної освіти в новій українській школі, в умовах інклюзивного навчання. Компетентнісна спрямованість уроку літератури, сучасні вимоги до його проведення. Перевірка та оцінювання навчальних досягнень учнів.

Кредит 4. Підготовка студентів до вивчення літературного твору в закладах вищої освіти та загальноосвітніх школах нового типу.

Тема 1. Наукові засади опрацювання літературного твору в закладі вищої освіти.

Вивчення літературного явища з урахуванням родової специфіки, а також об'єктивних і суб'єктивних чинників його творення та функціонування. Аналіз і синтез художнього твору на основі предметних та дидактичних принципів у контексті літературного процесу й на засадах сучасного літературознавства (В. Марко, Л. Скорина, А. Ткаченко, О. Галич). Проектувальна підготовка викладача до опрацювання літературного твору в аудиторній та самостійній роботі студентів.

Тема 2. Особливості вивчення літературного твору в профільній школі та гімназіях, ліцеях, колегіумах.

Особливості вивчення епічного твору, традиційні та інноваційні шляхи його аналізу й синтезу. Теоретико-методичні основи подієвого, пообразного та проблемно-тематичного аналізу, нетрадиційних шляхів і видів аналізу, що ґрунтуються на засадах технологізованого навчання літератури (А. Ситченко), компаративного вивчення творів (А. Градовський), у взаємозв'язках із різними видами мистецтв (С. Жила), контекстного (В. Гладишев), екзистенціально-діалогічного (Г. Токмань), інтерсуб'єктного (В. Уліщенко), на філософсько-історичних засадах (Ю. Бондаренко). Проектування навчальних моделей традиційних та інноваційних типів літературного аналізу.

Кредит 5. Методика вивчення явищ і закономірностей літературного процесу.

Тема 1. Формування в студентів професійної готовності до вивчення біографії письменника (ЗВО і ЗОШ)

Наукові засади вивчення життєпису митців. Біографія письменника в системі літературних знань учителя-філолога. Відбір та структурування біографічних відомостей про митця, побудова лекції, розповіді, повідомлення про письменника. Методична модель вивчення біографії митця у базовій і старшій школі, особливості цієї роботи студентів-філологів у закладах вищої освіти. Контроль знань під час підготовки студентів до шкільного вивчення біографії автора виучуваного твору.

Тема 2. Підготовка студентів до вивчення літературних напрямів, течій, методів і стилів (ЗВО і ЗОШ)

Теоретико-літературні та методичні засади проблеми. Сутність і специфіка основних літературних напрямів та їх місце у літературознавчій та методичній підготовці школярів і студентів. Психолого-педагогічні особливості сприйняття творів різних літературних напрямів і течій. Проблема вивчення літературних напрямів у методичній науці. Компетентнісне вивчення літературних напрямів у ЗВО та ЗОШ. Методичне моделювання вивчення літературних напрямів у закладі вищої освіти й старшій школі, зокрема профільній та нового типу.

Кредит 6. Підготовка майбутніх фахівців до оцінювання навчальних досягнень студентів і школярів.

Тема 1. Організація та проведення поточної та підсумкової атестації у закладах вищої освіти

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) перезарахування кредитів та накопичення їх в освітніх програмах і впровадження у практику визначення результатів навчальної діяльності студентів. Поєднання навчальних кредитів із навчальним навантаженням викладачів і студентів. Процедура оцінювання навчальних досягнень студентів за ЄКТС і національною шкалою. Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти в умовах ЄКТС. ЄКТС як інструмент академічної мобільності викладачів і студентів та чинник якості освіти.

Тема 2. Проблеми опитування та оцінювання навчальних досягнень школярів: історія і практика.

Оцінювання знань і вмінь – важлива ланка навчально-виховного процесу в школі. Історія проблеми оцінювання учнів. Функції шкільної оцінки, умови їх реалізації. Фактори впливу на об'єктивність оцінювання навчальних досягнень учнів. Методика опитування та оцінювання знань і вмінь школярів. Особливості оцінювання в умовах компетентнісного і проектного навчання.

Рекомендована література

Базова

1. Бондаренко Ю. І. Загальна модель шкільного навчання української літератури: моногр. Ніжин : НДУ імені М. В. Гоголя, 2017. 398 с.
2. Бондаренко Ю. І. Теорія і практика навчання української літератури на філософсько-історичних засадах у старших класах загальноосвітньої школи : моногр. Ніжин : Вид-во НДУ імені М. В. Гоголя, 2009. 351 с.
3. Градовський А. В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури : методологія та методика : монографія. Черкаси : Брама, 2003. 292 с.
4. Жила С. О. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи : моногр. Чернігів : Деснянська правда, 2004. 360 с.
5. Куцевол О. М. Вивчення життя і творчості Михайла Коцюбинського через рецепцію літературних та літературно-документальних джерел : посіб. Вінниця : Консоль, 2015. 440 с.
6. Мхитарян О. Підвищення навчальних досягнень учнів з української літератури : моногр. Миколаїв : Іліон, 2014. 232 с.
8. Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посіб. / за ред. Н. Й. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
9. Нежива Л. Л. Теорія і практика вивчення літературних напрямів українського письменства в школі : моногр. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. 356 с.
10. Островська Г. Формування професійної готовності майбутніх учителів зарубіжної літератури до вивчення біографії письменників у загальноосвітній школі: моногр. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2017. 472 с.
11. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти. – Київ : Ленвіт, 2000. 384 с.
12. Підласий П. І. Діагностика та експертиза педагогічних проектів: навч. посібник. Київ : Україна, 1998. – 343 с.
13. Романишина Н. В. Українська художня мала проза : теоретико-методичні аспекти вивчення : моногр. Рівне : Принт Хауз, 2013. 576 с.
14. Семенов О. М. Мовно-літературна освіта в Україні : погляд крізь роки : навч. посіб. К. : Фенікс, 2008. 240 с.
15. Методика викладання літератури : термінологічний словник / А. Л. Ситченко та ін. ; за ред. проф. А. Л. Ситченка. К. : Ін Юре, 2008. 132 с.

16. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посібник для студентів-філологів. – Київ : Ленвіт, 2011. 291 с.

17. Ситченко А. Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу : моногр. Київ : Ленвіт, 2004. 304 с.

18. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі : екзистенціально-діалогічна концепція : моногр. Київ : Міленіум, 2002. 320 с.

19. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : підруч. Київ : Академія, 2012. 312 с.

20. Уліщенко В. В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в школі : моногр. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 398 с.

21. Яценко Т. О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : моногр. Київ : Педагогічна думка, 2016. 360 с.

Допоміжна

1. Абдуллина О.Д., Загрязкина Н.Н. Педагогическая практика студентов. Москва: Просвещение, 1989. 173 с.
2. Активные формы преподавания литературы: лекции и семинары на уроках в ст. классах /Р.И. Альбеткова и др. Москва: Просвещение, 1991. 175 с.
3. Алексюк А.М. Загальні методи навчання в школі. 2-е вид., переробл. і доп. Київ: Рад. школа, 1981. 206 с.
4. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Київ: Либідь, 1998. 558 с.
5. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. М.: Педагогика, 1989. 192 с.
6. Беспалько В.П., Татур Ю.Г. Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов. Москва: Высш. школа, 1989. 141 с.
7. Бугайко Т.Ф. Майстерність вчителя-словесника. Київ: Рад. школа, 1963. 188 с.
8. Васянович Г. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посібник. Львів: Ліга-Прес, 2000. 100 с.
9. Вахрушев В.С. Уроки мировой литературы в школе: 5-11 кл.: кн. для учителя. Москва: Просвещение: ВЛАДОС, 1995. 228 с.
10. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход: метод. пособие. Москва : Высш. школа, 1991. 208 с.
11. Вища освіта в Україні: навч. посібник. Київ: Знання, 2005. 327 с.
12. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Видавничий центр "Академія", 2001. 576 с.

13. Волошина Н.Й. Естетичне виховання учнів у процесі вивчення літератури. Київ : Рад. школа, 1985. 102 с.
14. Выготский Л.С. Педагогическая психология. Москва : Педагогика, 1991. 480 с.
15. Выготский Л.С. Психология искусства. 3-е изд. Москва.: Искусство, 1986. 573 с.
16. Галузинський І.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. Київ : Вища школа, 1995. 237 с.
17. Гершунский Б.С. Философия образования. Москва : Моск. психолого-социальный ин-т, Флинта, 1998. 432 с.
18. Гладишев В. В. Теорія і практика контекстного вивчення художніх творів у шкільному курсі зарубіжної літератури : моногр. Миколаїв : Іліон, 2006. 372 с.
19. Голубков В.В. Методика преподавания литературы. Москва : Учпедгиз, 1962. 496 с.
20. Гуковский Г.А. Изучение литературного произведения в школе: методологические очерки о методике. Москва.-Ленинград.: Просвещение, 1966. 266 с.
21. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 224 с.
22. Жила С.О. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: моногр. Чернігів: РВК "Деснянська правда", 2004. 360 с.
23. Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. Київ : НТУУ "КПІ", 2006. 544 с.
24. Иванова Т.В. Культурологическая подготовка будущего учителя: моногр. Київ : ЦВП, 2005. 282 с.
25. Ісаєва О. О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури : посіб. для вчителя. Київ : Ленвіт, 2000. 184 с.
26. Как-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество. Москва : Педагогика, 1990. 144 с.
27. Кан-Калик В.А., Хазан В.И. Психолого-педагогические основы преподавания литературы в школе: учеб. пособие для студ. пед. ин-тов. Москва : Просвещение, 1988. 255 с.
28. Кигель Р.Ю. Труд преподавателя вуза. Киев-Одесса: Вища школа, 1987. 140 с.
29. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ: Рад. школа, 1989. 608 с.
30. Кудряшев Н.И. Взаимосвязь методов обучения на уроках литературы: кн. для учителя. Москва: Просвещение, 1981. 190 с.

- 31.Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения. Москва : Просвещение, 1981. 186 с.
- 32.Лозова В.І., Троцко Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посібник. Харків: «ОВС», 2002. 400 с.
- 33.Мазуркевич О.Р. Нариси з історії методики викладання української літератури. Київ : Рад. школа, 1962. 375 с.
- 34.Маранцман В.Г., Чирковская Т.В. Проблемное изучение литературного произведения в школе :пособие для учителей. Москва : Просвещение, 1977. 206 с.
- 35.Мірошниченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах : підруч. Київ : Слово, 2010. 432 с.
- 36.Методика преподавания литературы / под ред. О.Ю. Богдановой и В.Г. Маранцмана. Москва : Просвещение, ВЛАДОС, 1995. Ч. 1. 288 с.;Ч. 2. 288 с.
- 37.Молдавская Н.Д. Литературное развитие школьников в процессе обучения. Москва : Педагогика, 1976. 224 с.
- 38.Недайнова Т.Б. Искусство преподавания литературы в школе: учеб. пособие для студ. и учителей-словесников. Луганск: Альма-матер, 2004. 100 с.
- 39.Неділько В.Я. Методика викладання української літератури в середній школі: підруч. для ун-тів. Київ : Вища школа, 1978. 248 с.
- 40.Організація позакласної роботи з обдарованими учнями (на матеріалі художніх творів української та зарубіжної літератур) : навч.-метод. посіб. / О. М. Куцевол та ін. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2016. 204 с.
- 41.Освітні технології: навч.-метод. посіб. / Пехота О. М. та ін.. ; за заг. ред. О.М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.
- 42.Педагогика: учеб. пособие для студ.пед. учеб. заведений /СластёнинВ.А. и др. 3-е изд. Москва : Школа-Пресс, 2000. 512 с.
- 43.Подольак О.Г. Психологія вищої школи: навч. посібник. Київ: ТОВ “Філ-студія”, 2006. 320 с.
- 44.Портнов М. Л. Методика опроса учащихся на уроках литературы в старших классах средней школы. Москва : Учпедгиз, 1958. 120 с.
- 45.Рыбникова М.А. Очерки по методике литературного чтения. Москва : Учпедгиз, 1963. 314 с.
- 46.Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : моногр. Суми : Мрія-1 ТОВ, 2005. 404 с.
- 47.Товарнянський П.Л. Болонський процес: цикли, ступені, кредити: моногр. Харків: НГУ «ХПІ», 2004. 144 с.
- 48.Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ : Академвидав, 2006. – 352 с.
- 49.Шейко В.М. Вища освіта в країнах Заходу: соціальні та етичні аспекти. – Харків: ХДАК, 1999. 152 с.
- 50.Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури у школі: навч. посіб. Київ : Кондор, 2007. 316 с.
- 51.Ягупов В.В. Педагогіка: навч. посібник. Київ : Либідь, 2002. – 560 с.

Фахові видання:

Дивослово.

Українська література в загальноосвітній школі.

Русская словесность в школах Украины.

Русский язык и литература в школах Украины.

Русский язык и литература в средних учебных заведениях Украины.

Всесвітня література в середніх навчальних закладах України.

Зарубіжна література в навчальних закладах.

Всесвітня література та художня культура в навчальних закладах України.

Вікно в світ.

Електронні ресурси

Електронні бібліотеки

Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського (**Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.a/eb**) – найбільше зібрання книг, журналів, видань, карт, нот, образотворчих матеріалів, рукописів, стародруків, газет, документів на нетрадиційних носіях інформації;

Літературна Інтернет-бібліотека школяра (<http://litbook.by.ru>) – зібрання творів української та зарубіжної літератури, біографії письменників, реферати, корисна інформація;

Українська бібліотека (<http://www.lib.org.ua>) – систематизована бібліотека за розділами: суспільні науки, політика, економіка, історія, культура, біографії, релігія, теологія, права людини;

Український центр (<http://www.ukrcenter.com>) – твори українських і зарубіжних авторів, фольклорні твори, наукові праці та дослідження в галузі української мови та літератури);

Бібліотека Мережі української літератури (<http://www.ukrlib.com.ua>) – біографії та твори українських письменників, реферати, творчі роботи.

Літературні сайти

pisar.tripod.com – класична українська література;

www.poetryclub.com.ua – сучасна поезія світу, критичні матеріали про літераторів;

poetry.uazone.net – українська поезія та фольклор, тексти сучасних пісень, переклади світової поетичної класики;

books.ms.km.ua – твори репресованих українських письменників;

www.lib.proza.com.ua – твори сучасних українських і зарубіжних авторів;

litopys.narod.net – бібліотека давньоукраїнського письменства, оригінали творів, переклади, коментарі, історичні відомості;

www.nbuv.gov.ua/tb/ukr/html – зібрання творів українського письменства від найдавніших часів до початку ХХ століття.

Довідкові та методичні сайти

Лінгвістичний портал (<http://proling.com>) – частотні словники української мови, онлайнвий українсько-російський перекладач для текстів „Плай-Online” та електронний словник української та російської мов „Уліс OnLine”;

Словники України (<http://www.webber.net.ua/NEWDICT>) – делмверсія повномасштабного українського електронного словника, записаного на компакт-диск (152 тис. слів);

Українська мова (<http://www.ussr.to/ALL/tishkovets>) – довідник з української мови.

Періодика для словесника

„Педагогічна преса” (<http://www.ped-prensa.kiev.ua>) – інструктивно-методична інформація Міністерства освіти і науки України, яка розміщена у фахових журналах, часописах видавництва, фактологічний літературознавчий і лінгвістичний матеріал тощо;

журнал „Дивослово” (E-mail:dyvoslovo@ukr.net) – актуальні методичні матеріали українському словесникові перспективного спрямування;

журнал „Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах” (www.ped-prensa.kiev.ua) – відкриті уроки, методика на кожен день, наука – школі, поетична сторінка й сучасна проза – все для вчителя-україніста;

„Книжковий кур’єр” (www.book-courier.com.ua), *„Книжник-ревію”* (www.elitprofi.com.ua/gazeta), *„Критика”* (www.krytyka.kiev.ua) – літературно-критичні матеріали й тексти художніх творів;

Академ-Прес (<http://www.academpres.kiev.ua>) – ресурс для науковця, вчителя-словесника, студента, учня-читача.

Сайт Науково-методичного центру м. Миколаєва – slovo-divo.ucoz.ua

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: ПМК/екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання: тестування, виконання індивідуальних і групових завдань (проектування навчальних ситуацій, моделей уроків, розробка наочних матеріалів тощо), практичних, лабораторних і контрольних робіт, написання рефератів, повідомлень.